

Doniyor kitobi — Sakson ikkinchi

Payg'ambarlik jumboqining pardasini ochish: Daniel 11 tarixini va Adventizmda kundalikning ahamiyatini anglash

Jeff Pippenger

2024-02-15

1863-yildan to 1989-yildagi oxirzamongacha bo'lgan tarixni, Hizqiyo kitobining sakkizinchi bobidagi to'rtta jirkanchlik nuqtayi nazaridan — Adventizmning to'rtta avlodini ifodalovchi ushbu ramzlar doirasida — ko'rib chiqqanimizdan so'ng, e'tiborimizni 1989-yilda muhrdan yechilgan bilimning ortishiga qaratamiz. Bu bilimning ortishi Doniyor kitobining o'n birinchi bobidagi so'nggi olti oyatga taalluqli edi. 1989-yilda bizning kichik Shanba tadqiqot guruhimiz Future for America ko'pincha murojaat qiladigan Muqaddas Kitob bashoratining islohot chiziqlarini kashf etdi; ular esa har bir islohot chizig'idagi voqealar ketma-ketligini belgilaydi, va bu o'z navbatida bashorat talabasi uchun “satr ustiga satr” bo'lgan keyingi yomg'ir metodologiyasining tatbiqini amalga oshirish imkonini beradi.

Bir necha yil ichida (1992), men Doniyor kitobining o'n birinchi bobidagi oxirgi olti oyatni qamrab olgan bir maqola yozgan edim. Bu maqola o'z qoniqishim uchun yozilgan edi, chunki tadqiqotni ommaga tarqatish uchun na imkoniyatim, na niyatim bor edi. 1994 yilga kelib, bu maqola Adventistlarning o'zini-o'zi qo'llab-quvvatlovchi bir xizmatiga yetib bordi va 1995 yilda o'sha xizmat tomonidan chiqariladigan oylik jurnalda Doniyor kitobining o'n birinchi bobidagi oxirgi olti oyatni qamrab olgan o'n bir maqoladan iborat turkum nashr qilindi. Bashorat Ruhi yozuvlarida Doniyor kitobining o'n birinchi bobiga doir atigi bir necha aniq ishoralar bor, va ularning eng muhimi men o'sha oyatlar haqida ilgari surgan tatbiqning to'g'riligiga oid markaziy dalilga aylandi.

“Yo'qotishga vaqtimiz yo'q. Oldimizda mashaqqatli zamonlar turibdi. Dunyo urush ruhi bilan junbushga kelgan. Yaqinda bashoratlarda aytilgan kulfat manzaralari ro'y beradi. Doniyor kitobining o'n birinchi bobidagi bashorat deyarli to'la bajo bo'lishiga yetib kelgan. Bu bashoratning bajo bo'lishi jarayonida sodir bo'lgan tarixning katta qismi yana takrorlanadi. O'ttizinchi oyatda ‘g'amga botadigan’ bir qudrat haqida so'z yuritiladi, [Daniel 11:30–36 quoted.]

“Ushbu so'zlarda tasvirlanganlarga o'xshash manzaralar yuz beradi.” Manuscript Releases, 13-son, 394.

Opa Uayt 1798-yilni “oxirzamon” ekanini aniq bayon qiladi.

“Lekin oxirzamon chog'ida, deydi payg'ambar, ‘Ko'plar u yoqdan bu yoqqa yugurib yuradilar, va bilim ortadi.’ Doniyor 12:4.... 1798-yildan beri Doniyor kitobi muhrdan ochildi, bashoratlari haqidagi bilim ortdi, va ko'plar yaqinlashib kelayotgan hukmning tantanavor xabarini e'lon qildilar.” Buyuk Kurash, 356.

Doniyor kitobining o'n birinchi bobidagi qirqinchi oyat: “Va oxirzamon vaqtida”, deb boshlanadi.

Va oxirzamon paytida janub shohi unga qarshi turtinib chiqadi; shimol shohi esa aravalar, otliqlar va ko‘p kemalar bilan bo‘rondek uning ustiga keladi; va u mamlakatlarga bostirib kiradi, toshib o‘tadi va o‘tib ketadi. Doniyor 11:40.

Hatto bashorat Ruhining bevosita tasdig‘isiz ham, qirqinchi oyat 1798-yilda boshlangan voqealar ketma-ketligining boshlanishini belgilashi ravshandir. Bu voqealar insoniyat uchun berilgan sinov muddatining yopilishiga olib boradi, chunki Doniyor kitobining o‘n ikkinchi bobi birinchi oyatida shunday deyiladi: “Va o‘sha vaqtda Mixoil o‘rnidan turadi”, va Opa Uayt Mixoil o‘rnidan turganida insoniyatning sinov muddati yopilishini aniq bayon qiladi.

“O‘sha vaqtda xalqing farzandlari uchun turuvchi ulug‘ Amir — Mixoil qo‘zg‘aladi; va shunday musibatli bir vaqt bo‘ladiki, xalqlar paydo bo‘lganidan o‘sha vaqtgacha hech qachon bunday bo‘lmagan; va o‘sha vaqtda kitobda yozilgan deb topilgan har bir kishi, ya‘ni xalqing, qutqariladi.” Doniyor 12:1.

“Uchinchi farishtaning xabari yakunlanganda, yerning aybdor aholisi uchun marhamat endi iltijo qilmaydi. Xudoning xalqi o‘z ishini ado etgan bo‘ladi. Ular ‘so‘nggi yomg‘ir’ni, ‘Rabbiyning huzuridan keladigan tetiklanish’ni qabul qilgan bo‘ladilar va oldilaridagi sinovli soatga tayyor bo‘ladilar. Farishtalar osmonda u yoqdan bu yoqqa shoshilmoqdalar. Yerdan qaytayotgan bir farishta o‘z ishi tugaganini e‘lon qiladi; so‘nggi sinov dunyo ustiga keltirilgan bo‘ladi, va ilohiy amrlarga sodiq ekanini isbotlaganlarning barchasi ‘tirik Xudoning muhri’ni qabul qilgan bo‘ladilar. Shunda Iso yuqoridagi muqaddas maskanda O‘z shafosatini to‘xtatadi. U qo‘llarini ko‘tarib, baland ovoz bilan deydi: ‘Bajarildi;’ va U ushbu tantanavor bayonotni qilarkan, farishtalarning butun lashkari tojlarini yechadi: ‘Nohaq bo‘lgan bundan keyin ham nohaq bo‘lsin; iflos bo‘lgan bundan keyin ham iflos bo‘lsin; solih bo‘lgan bundan keyin ham solih bo‘lsin; muqaddas bo‘lgan bundan keyin ham muqaddas bo‘lsin.’ Vahiy 22:11. Har bir ish hayot yoki o‘lim uchun hal etilgan bo‘ladi.” Buyuk Kurash, 613.

Doniyor 11-bobning qirqinchi oyati 1798-yilda boshlanadi, va qirq beshinchi oyatda shimol shohi (papalik) hech kim yordam bermagan holda o‘z nihoyasiga yetganida, insoniy sinov muddati yopiladi; chunki keyingi oyatda: “Va o‘sha vaqtda”, deb aytilgan bo‘lib, shu tariqa oldingi oyatda ifodalangan “vaqt”ni, ya‘ni Doniyor 11-bobning qirq beshinchi oyatini belgilab beradi. Shimol shohi (papalik) insoniy sinov muddati yopilishida o‘z nihoyasiga yetadi.

Shunday ekan, Doniyorning o‘n birinchi bobidagi so‘nggi olti oyatning tarixi 1798-yilda boshlanib, insoniyat uchun berilgan sinov muddatining yakunida tugaydigan voqealar ketma-ketligini ko‘rsatadi. Opa Uayt hayot bo‘lgan paytda 1798-yil, shubhasiz, uning o‘tgan tarixiga tegishli edi. U “Doniyorning o‘n birinchi bobidagi bashorat deyarli to‘la amalga oshishga yetib keldi”, deb aytganida, u faqat 1798-yildan keyin, va Mixoil oyoqqa turishidan oldin sodir bo‘ladigan tarixga ishora qilayotgan bo‘lishi mumkin. So‘ng u aniq qilib, “ushbu bashoratning amalga oshishida sodir bo‘lgan tarixning ko‘p qismi takrorlanadi”, deb aytadi; shu tariqa, bashorat talabasi uchun Doniyorning o‘n birinchi bobidagi, “deyarli to‘la amalga oshishga yetib kelgan” yakuniy tarix boshqa, Doniyorning o‘n birinchi bobida bayon etilgan tarix qismlarida oldindan timsollanganini ko‘rsatadi.

U eng muhim bashoratli kalitni ta'kidlab bo'lgach, so'ngra o'ttizinchi oyatdan o'ttiz oltinchi oyatgacha bo'lgan oyatlarni keltiradi va shunday deydi: "Ushbu so'zlarda tasvirlanganlarga o'xshash voqealar sodir bo'ladi." Ilhom, Doniyor o'n birining yakuniy bajo kelishini tushunishni istagan bashorat tadqiqotchilariga bir kalit berdi. Bu kalit shundan iborat ediki, Doniyor o'n birining so'nggi olti oyati tarixi, o'ttizinchi oyatdan o'ttiz oltinchi oyatgacha tasvirlangan tarixga parallel edi. Bu vahiydan kelib chiqadigan nur nihoyatda mo'ldir, biroq bu yerda e'tiborga olinishi lozim bo'lgan narsa shuki, Doniyor o'n birining o'ttiz birinchi oyatida "kundalik" olib tashlanadi.

Insoniyatning sinov muddati yakuniga olib boradigan voqealar ketma-ketligini tasvirlaydigan tarixni to'g'ri tushunish uchun, bashorat tadqiqotchisi "kundalik"ni to'g'ri tushunishi zarur. Agar o'ttiz birinchi oyat Masihning muqaddasxonadagi xizmatining olib tashlanishini ko'rsatayotgan bo'lsa yoki u majusiylilikning olib tashlanishini ko'rsatayotgan bo'lsa, unda Ellen Uayt: "Bu so'zlarda tasvirlanganlarga o'xshash manzaralar yuz beradi", deb yozganida tilga olgan parallel tarixni to'g'ri tushunishni istasangiz, buni to'g'ri anglash mutlaqo zarurdir.

Albatta, Laodikiyalik Adventizm Doniyor o'n birinchi bobning qirqinchi oyatining amalga oshganini 1989-yilda Sovet Ittifoqining qulashini ko'rsatadi deb tan olmadi, biroq bu oyat aynan o'sha voqealarni ko'rsatadi. 1989-yilda qirqinchi oyatning amalga oshishi bilan kelgan bashoratli bilimning ortishini to'g'ri anglashni istaganlar uchun, "kundalik" haqidagi to'g'ri tushuncha o'shanda hozirgi haqiqatga aylandi. Yigirmanchi asrning dastlabki davrida bu to'g'ri tushuncha muhim edi, chunki u Rabbiiy William Miller orqali o'rnatgan poydevor haqiqatlarning ajralmas qismi edi.

Ammo yigirmanchi asrning dastlabki o'n besh yili davomida, "kundalik" Masihning ma'badidagi xizmatini ifodalaydi, deb da'vo qiluvchi shaytoniy protestantcha qarash ozchilik mavqe'i edi va "kundalik" butparastlikning ramzi ekanligi haqidagi haqiqat ustida hatto bahs-munozara boshlanishiga yo'l qo'yishning ham hojati yo'q edi. Shu sababli siz Laodikiyalik tarixiy revizionistlardan "kundalik" mavzusi "sinov savoliga aylantirilmaligi kerak", yoki "kundalik" mavzusi qo'zg'atilmaligi kerak", degan gaplarni eshitasiz. Revizionistlar bu alohida munozarada o'qimaganlarni yo'naltirar ekanlar, doimo chetda qoldiradigan narsa — ilhom bu mavzuga har doim qo'yib kelgan shartdir. Quyidagi parcha oqsoqol Haskellga qaratilgan.

Oqsoqol Haskell yigirmanchi asrning birinchi va ikkinchi o'n yilliklarida Prescott va Daniellarning hujumlariga qarshi "kundalik"ning to'g'ri tushunchasini himoya qilishga boshchilik qilayotgan edi. Diqqat bilan e'tibor bering, chunki Opa White hech qachon Haskellning "kundalik" haqidagi tushunchasi noto'g'ri ekanini aytmaydi; u shunchaki unga bu bahs-munozaraning davom etishiga yo'l qo'ymaslikni buyuradi, chunki Rabbiiy haqiqat dushmanlariga (Prescott va Daniells) o'zlarining yolg'on ta'limotlarini ilgari surishda davom etishlari uchun uzluksiz minbar berilishini istamagan edi. Ushbu parchada Haskell "jadval" uchun koyiladi, va bu yerda tilga olinayotgan jadval 1843-yil jadvalidir. Haskell o'sha bahsda guvohlik sifatida 1843-yil jadvalini qayta nashr ettirgan edi. Ammo u uni shunchaki qayta nashr ettirib qo'ymadi; u jadvalning pastki qismiga Opa Whitening "1843-yil jadvali Rabbiiyning qo'li bilan yo'naltirilgan va o'zgartirilmaligi kerak" degan so'zlarini ham kiritdi. Ushbu parchani o'qir ekansiz, uning "bu vaqtda" degan iborani necha marta aytishini sanang.

“Menga sizlarga shuni aytish topshirilgan: hozir Review sahifalarida onglarni beqarorlashtirishga moyil bo‘lgan masalalar qo‘zg‘atilmasin.... Bizda hozir keraksiz bahs-munozaralarga kirishish uchun vaqt yo‘q, balki yurak va hayotning haqiqiy tavgasi uchun Egamizni izlash zaruratini jiddiylik bilan ko‘rib chiqishimiz kerak. Jon va aqlning muqaddaslanishini ta‘minlash uchun qat‘iy sa‘y-harakatlar qilinishi lozim.”

“Menga bizning yakdil safni saqlashimiz zarurligi haqida ogohlantirishlar berilgan. Bu hozirgi vaqtda biz uchun muhim masaladir. Shaxslar sifatida biz eng katta ehtiyotkorlik bilan ish tutishimiz kerak.

“Men Oqsoqol Prescottga yozdim va unga Review jurnalida o‘tgan tajribamizdagi nuqsonlarni ko‘rsatib turgandek tuyuladigan mavzularni kiritmaslik uchun nihoyatda ehtiyotkor bo‘lishi kerakligini aytdim. Men unga, u xato qilingan deb hisoblayotgan bu masala hayotiy ahamiyatga ega savol emasligini va agar hozir unga alohida urg‘u berilsa, dushmanlarimiz bundan foydalanib, pashshadan fil yasashlarini aytdim.

“Sizga ham shuni aytamanki, bu mavzu [DONIYOR 8 DAGI “KUNDALIK”NING SHAXSIYATI] ayni paytda qo‘zg‘atilmasligi kerak. Yo‘q, birodarim, men shuni his qilamanki, tajribamizning mana shu inqirozli pallasida siz qayta nashr qildirgan o‘sha jadval tarqatilmasligi kerak. Siz bu masalada xato qildingiz. Shayton qat‘iyat bilan shunday masalalarni yuzaga keltirish uchun ish olib bormoqdaki, ular sarosima keltirib chiqaradi. Bizning xizmatchilarimizning bu savol yuzasidan bahs-munozaraga kirishganini ko‘rishdan nihoyatda mamnun bo‘ladiganlar bor, va ular bundan katta shov-shuv chiqarar edilar.”

“Menga shunday ko‘rsatma berildiki, bu masalaning u yoki bu tomoni haqida aytilishi mumkin bo‘lgan narsalarga kelsak, hozirgi paytda sukutning o‘zi fasohatdir. Shayton yetakchi xizmatkorlarimiz orasida bo‘linish keltirib chiqarish uchun imkoniyat poylamoqda. Sizlarning barchangiz bir joyga yig‘ilib, bu masala yuzasidan kelishuvga erisha olmaganingizcha, jadvalni nashr etish xato bo‘lgan. Munozarani keltirib chiqarishi va turli fikrlarning ilgari surilishiga sabab bo‘lishi muqarrar bo‘lgan bir mavzuni oldinga chiqarishda siz dono yo‘l tutmadingiz, chunki har bir nuqta zo‘rma-zo‘raki talqin qilinib, faqat ishga zarar yetkazadigan ma‘noda tushuntiriladi. Yolg‘on guvohlik berishga tayyor ekanliklarini ko‘rsatganlarning soxta bayonotlariga qarshi turishning o‘zi hammasiga yetarli bo‘lib turibdi.” Manuscript Releases, 9-jild, 106, 107.

Oldingi maqolada biz Ellen Uayt hukm soati haqidagi faryodni berganlar “kundalik” borasida to‘g‘ri qarashga ega bo‘lganini, hamda Prescott va Daniellsning “kundalik” Masihning muqaddasxona xizmatini ifodalaydi, degan qarashi Shaytondan kelib chiqqanini aytganini aniqladik. U Haskellni bahsning davom etishiga yo‘l qo‘ygani uchun tanbeh berdi, biroq “kundalik” nimani ifodalashi haqidagi haqiqat yuzasidagi uning mavqei uchun emas. O‘sha vaqtda ko‘pchilik hanuz “kundalik” haqidagi pionerlar tushunchasiga ishonar edi va bundan ham muhimi, Doniyor o‘n birinchi bobdagi, 1989 yilda “oxirzamon payti”da muhrdan yechilishi lozim bo‘lgan oyat hali o‘nlab yillar kelajakda edi. O‘sha vaqtda (1989) “kundalik” haqidagi to‘g‘ri qarashning ahamiyati zarur bo‘lar edi. Revizionistlar har doim Ellen Uaytning faqat o‘sha muayyan davr bilan cheklangan ta‘kidlarini o‘zlarining afsonaviy uydirmalari ichidan chiqarib tashlaydilar. Quyidagi

parchada vaqtga oid cheklovni sanang.

“Men Butler, Loughborough, Haskell, Smith, Gilbert, Daniells, Prescott hamda Doniyor 8-bobdagi ‘kundalik’ning ma’nosi haqida o‘z qarashlarini ilgari surishda faol bo‘lgan barcha birodarlarga aytadigan so‘zlarim bor. Bu masala sinov savoliga aylantirilmasligi kerak, va unga shunday munosabatda bo‘lingani oqibatida yuzaga kelgan qo‘zg‘alish juda ham baxtsiz bo‘lgan. Natijada chalkashlik yuzaga keldi, va ba’zi birodarlarimizning fikr-zakovatlari Rabbimiz hozirgi paytda shaharlarimizda bajarilishi kerak deb yo‘naltirgan ishga qaratilishi lozim bo‘lgan mulohazali e’tibordan chalg‘itildi. Bu esa ishimizning buyuk dushmanini mamnun qildi.”

“Menga berilgan nur shuki, bu masala yuzasidan qo‘zg‘alishni kuchaytiradigan hech narsa qilinmasligi kerak. U va’zlarimizga olib kirilmasin va katta ahamiyatga molik masala sifatida unga to‘xtalib o‘tilmasin. Oldimizda buyuk bir ish turibdi, va bajarilishi lozim bo‘lgan muhim ishdan yo‘qotishga biror soatimiz ham yo‘q. Kelinglar, ommaviy sa’y-harakatlarimizni bizga ravshan nur berilgan muhim haqiqat yo‘nalishlarini taqdim etish bilan cheklaylik.

“Yuhanno 17-bobda yozib qoldirilgan Masihning so‘nggi ibodatiga e’tiboringizni qaratmoqchiman. Biz so‘z yuritishimiz mumkin bo‘lgan mavzular ko‘p,—muqaddas, sinovchi haqiqatlar, o‘z soddaligida go‘zal. Siz bular ustida chuqur jiddiyat bilan to‘xtalishingiz mumkin. Ammo birodarlar orasida bahs-munozarani qo‘zg‘atadigan “kundalik” yoki boshqa biror mavzu ayni vaqtda o‘rtaga kiritilmasin; chunki bu Rabbiiy hozir birodarlarimizning fikrlarini jamlashni istayotgan ishni kechiktiradi va to‘sqinlik qiladi. Kelinglar, fikrlar o‘rtasidagi yaqqol tafovutni ochib beradigan masalalarni qo‘zg‘atmaylik, balki Kalomdan Xudoning qonunining majburiy talablariga doir muqaddas haqiqatlarni keltiraylik.

“Xizmatchorlarimiz haqiqatni eng maqbul tarzda taqdim etishga intilishlari kerak. Imkon qadar, hamma bir xil narsalarni gapirsin. Va’zlar soddaga bo‘lsin hamda oson tushuniladigan hayotiy muhim mavzularni yoritadigan bo‘lsin. Barcha xizmatchorlarimiz o‘zlarini kamtar tutish zarurligini anglaganlarida, Rabbiiy ular bilan birga ishlay oladi. Bizga hozir qayta imonga kelish zarur, toki Xudoning farishtalari biz bilan hamkorlik qilsinlar va biz mehnat qilayotgan kishilarning ongida muqaddas taassurot qoldirsinlar.”

“Biz Masihga o‘xshash birlik rishtalarida o‘zaro uyg‘unlashmog‘imiz kerak; shunda mehnatlarimiz behuda bo‘lmaydi. Arqonlarni bir tekis tortinglar va hech qanday nizolarga yo‘l qo‘ymanglar. Haqiqatning birlashtiruvchi qudratini namoyon etinglar, va bu insonlarning ongiga kuchli taassurot qoldiradi. Birlikda kuch bor.

“Bu muhim bo‘lmagan tafovut nuqtalarini ko‘zga tashlanadigan darajada oldinga chiqarish vaqti emas. Agar Ustoz bilan mustahkam va tirik aloqaga ega bo‘lmagan ayrim kishilar o‘zlarining masihiy tajribasidagi zaiflikni dunyoga namoyon qilsalar, bizni diqqat bilan kuzatayotgan haqiqat dushmanlari bundan to‘la foydalanadilar va ishimizga to‘sqinlik qilinishi. Hamma muloyimlikni kamol toptirsin va yuragi muloyim hamda kamtar bo‘lgan Zotdan saboq olsin.”

“«Kundalik» mavzusi yuzasidan amalga oshirilgan bunday harakatlar yuzaga kelmasligi kerak edi. Bu masalaga ikki tarafdin yondashgan kishilarning uni qanday ko‘rib chiqqanlari

natijasida bahs-munozara kelib chiqdi va oqibatda chalkashlik yuz berdi.

“Birodar Larri Smitning o‘z birodarlarini va ularning e‘tiqodini qoralovchi risolani nashr etishdagi harakati Xudo tomonidan ma‘qullanmadi. Elder Preskottga esa shuni aytaman: Rabbiiy bu masala xususida sizning zimmangizga yuk yuklamagan.

Boshqaruvchi birodarlarimiz orasida bu masalaga doir fikrlar tafovuti borligini bilgan holda, Oqsoqol Daniellsning, ayrim joylarda qilinganidek, bu masalani oldingi o‘ringa surganini eshitib, men iztirob chekdim.

“Boshqa ba‘zi birodarlarimiz hikmat yo‘li bilan boshqarilmaganlar va «kundalik»ning talqini haqidagi o‘z qarashlarini qo‘llab-quvvatlash yo‘lidagi sa‘y-harakatlarining natijalari borasida sababdan oqibatga aniq mulohaza yuritmaganlar. Bu mavzu yuzasidan fikrlar xilma-xilligining hozirgi holati mavjud ekan, u ko‘zga tashlanadigan darajada oldinga surilmasin. Har qanday bahs-to‘xtasin. Bunday vaqtda sukut fasohatdir.

“Bu paytda Xudoning xizmatkorlarining vazifasi shaharlarda Kalomni va‘z qilishdir. Masih jonlarni qutqarish uchun keldi, va biz, Uning inoyatining tarqatuvchilari sifatida, buyuk shaharlar aholisiga Uning najotkor haqiqatini bilishni yetkazishimiz kerak.” Risolalar, 20-son, 11, 12.

U tilga olayotgan kishi Birodar Larry Smith edi; u vaziyatdan ayniqsa qattiq g‘azablangan edi, chunki Prescott va Daniells uning otasining “kundalik” to‘g‘risida yozganlarini o‘zgartirish uchun otasining “Daniel and the Revelation” kitobini qayta yozmoqchi edilar. Birodar Smith haqiqatni, shuningdek otasini ham himoya qilayotgan edi. U bu bahsni takror-takror “ayni shu vaqtda” degan so‘zlar bilan belgilaydi va oxiriga yaqin shunday deydi: “Ushbu mavzu yuzasidan fikrlar tafovutining hozirgi holati mavjud ekan, u oldinga chiqarilmasin.” Bugun “kundalik”ni o‘rgatuvchi Adventizmning barcha universitetlari shaytoniy qarashni o‘rgatadi. Bugungi sharoitlar o‘sha paytdagidek emasligi ravshandir.

Adventizmning ikkinchi avlodi 1888-yildagi isyondan boshlandi va rahbariyat orasida spiritizm qaror topdi. O‘sha holat yanada buyukroq spiritistik aldanishlarning ildamlanishi uchun eshik ochdi; bu esa mas‘ul lavozimlardagi kishilar o‘zlari shaxsan haqiqat deb bilgan narsani ilgari surishga qat‘iy bel bog‘laganlari sababli, begonalashuv va bo‘linish muhitini yuzaga keltirishi kerak edi. Daniells, Prescott va Kellogg kabi kishilar Hizqiyol yetmish oqsoqol — “Isroil xonadonining qariyalari” — haqida nima degan bo‘lsa, o‘sha tarixning ramzlariga aylandilar: ular “qorong‘ida, har kim o‘z tasvirlar xonasida” nima “qilayotganini”; “chunki ular: Egamiz bizni ko‘rmaydi”, deyilar.

O‘sha avlodda 1888-yil xabarining xabarchilari — ikkalasi ham — ma‘bad devorlariga va o‘z aqlarining devorlariga butlarni tasvirlab chizgan Hizqiyolning yetmishta oqsoqolini qamrab olgan bahslar, chalkashlik va spiritizm ichida yo‘llarini yo‘qotdilar. Sog‘liqni saqlash xizmati Kelloggning spiritizmi tufayli chetlatildi, shunga qaramay, Laodikeyachi Adventizmning revizionistlari ilmsizlarni o‘sha avlodning tartibsizligidan qandaydir g‘alaba chiqqaniga ishonitirishga yetaklaydilar. Qoziylar davrida bunga parallel bir tarix bo‘lgan bo‘lib, Qoziylar tarixining xulosasi bu davrga mutlaqo mos tushadi, chunki Qoziylar kitobining oxirgi oyatida

shunday deyiladi:

O'sha kunlarda Isroilda podshoh yo'q edi; har kim o'z ko'ziga to'g'ri ko'ringanini qilardi.
Hakamlar 21:25.

Ushbu maqolalar davomida biz Hakamlar tarixining Adventizmning ikkinchi avlodi tarixi bilan qanday muvofiq kelishini ko'rsatamiz, biroq shuni ta'kidlash lozimki, Laodikiyadagi Adventizm tarixini ko'rib chiqishda, osonlik bilan topiladigan tarixiy bayonlar tarixiy revizionizmni amalda qo'llovchilar tomonidan taqdim etilgan. Opa Uayt, albatta, o'sha tarix davrida "kundalik" mavzusi qo'zg'atilishini istamagan edi; holbuki, aslida, u "osmondan quvilgan farishtalar" tomonidan boshqarilayotganini aytgan oz sonli kishilargina o'zlarining xato g'oyalarini targ'ib qilish uchun ommaviy minbarga chiqarilgan edi. Ammo Opa Uayt go'yoki xatoni saqlab qolish joiz degan fikrni biror vaqt ma'qullagan, deb ta'kidlash uning e'tiqod qilgan narsasining aynan teskarisidir.

"Birodarlar, Masihning elchisi sifatida men sizlarni ongni haqiqatdan chalg'itishga moyil bo'lgan bu ikkinchi darajali masalalardan ehtiyot bo'lishga ogohlantiraman. Xato hech qachon zararsiz bo'lmaydi. U hech qachon muqaddas qilmaydi, balki doimo chalkashlik va ixtilof keltirib chiqaradi. U har doim xavflidir. Dushman ibodat bilan puxta mustahkamlanmagan va Muqaddas Kitob haqiqatida qaror topmagan onglar ustidan katta qudratga ega." Testimonies, 5-jild, 292.

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

"Bizning yo'qotishga vaqtimiz yo'q. Oldimizda mashaqqatli zamonlar turibdi. Dunyo urush ruhi bilan junbushga kelgan. Yaqinda bashoratlarda aytilgan qayg'u-alam manzaralari yuz beradi. Doniyorning o'n birinchi bobidagi bashorat deyarli to'liq bajo bo'lishiga yetib kelgan. Bu bashoratning bajo bo'lishi sifatida yuz bergan tarixning ko'p qismi yana takrorlanadi. O'ttizinchi oyatda shunday bir kuch haqida so'z yuritiladi: 'u qayg'uga tushib, ortiga qaytadi va muqaddas ahdga qarshi g'azab qiladi; shunday qiladi; hatto ortiga qaytib, muqaddas ahdni tark etganlar bilan til biriktiradi. Va qo'shinlar uning tomonida turadi, ular qudrat maskani bo'lgan muqaddas joyni bulg'aydilar, va doimiy qurbonlikni to'xtatadilar, hamda xarob qiluvchi jirkanchlikni o'rnatadilar. Ahdga qarshi yovuzlik qiladiganlarni u xushomad bilan buzadi; ammo o'z Xudosini biladigan xalq kuchli bo'ladi va ulug' ishlar qiladi. Xalq orasidagi fahmli kishilar ko'plarga ta'lim beradilar; ammo ular ko'p kunlar davomida qilichdan, olovdan, asirlikdan va talon-torojdan yiqiladilar. Endi ular yiqilganlarida, ozgina yordam bilan qo'llab-quvvatlanadilar; ammo ko'plar ularga xushomad bilan qo'shiladilar. Va fahmlilarning ba'zilar ularni sinash, poklash va oqartirish uchun, oxirzamon vaqtigacha yiqiladilar; chunki bu hali belgilangan vaqt uchundir. Va shoh o'z irodasiga ko'ra ish qiladi; u o'zini har bir xudodan yuqori ko'taradi va ulug'laydi, xudolar Xudosiga qarshi g'aroyib so'zlar aytadi, va g'azab to'la amalga oshguncha ravnaq topadi; chunki belgilab qo'yilgan narsa bajo bo'ladi.' Doniyor 11:30–36."

"Ushbu so'zlarda tasvirlangan manzaralarga o'xshash voqealar yuz beradi. Biz shuni ko'rmoqdamizki, Shayton ko'z oldida Xudodan qo'rqish bo'lmagan insonlarning ongini tezda o'z nazoratiga olmoqda. Hammalar bu kitobning bashoratlarini o'qib, anglab olsinlar, chunki biz hozir so'z yuritilgan musibat vaqtiga kirib bormoqdamiz:

““Va o‘sha vaqtda xalqing farzandlari uchun turadigan ulug‘ shahzoda Mikoil o‘rnidan turadi; va shunday bir musibat vaqti bo‘ladiki, xalqlar paydo bo‘lganidan o‘sha vaqtgacha hech qachon bo‘lmagan; va o‘sha vaqtda xalqingdan kitobda yozilgan holda topilgan har bir kishi qutqariladi. Yer tuprog‘ida uxlayotganlarning ko‘pi uyg‘onadi, ba’zilari abadiy hayot uchun, ba’zilari esa sharmandalik va abadiy nafrat uchun. Donolar osmon gumbazining yorqinligiday porlaydilar; ko‘plarni solihlikka qaytarganlar esa yulduzlar kabi abadulabad porlaydilar. Ammo sen, ey Doniyor, bu so‘zlarni yashir va kitobni oxirzamon vaqtigacha muhrla; ko‘plar u yoqdan bu yoqqa yuguradilar, va bilim ortadi.’ Doniyor 12:1–4.” Manuscript Releases, 13-son, 394.